

Rolnummer 6221
Arrest nr. 91/2016 van 9 juni 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 613, 686 en 767 van het Wetboek van vennootschappen (zoals gewijzigd bij de wet van 22 november 2013 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, wat de waarborgen van de schuldeisers bij een kapitaalheroschikking betreft), gesteld door de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, afdeling Antwerpen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters A. Alen, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 3 juni 2015 in zake de gemeente Wommelgem tegen de bvba « Synergie », Sonja Kimpen en Marc De Jonck, Niels De Jonck en Arne De Jonck, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 9 juni 2015, heeft de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, afdeling Antwerpen, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt de wet van 22 november 2013 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, wat de waarborgen van de schuldeisers bij een kapitaalherstructurering betreft, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat zij enerzijds een zekerheidstelling mogelijk maakt voor de schuldvorderingen ten aanzien van een NV die besloten heeft tot kapitaalvermindering, waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken (wijziging van art. 613 W. Venn.) en voor in rechte betwiste schuldvorderingen ten aanzien van herstructurerende vennootschappen (wijziging van de artt. 686 en 767 W. Venn.), terwijl niet in diezelfde mogelijkheid werd voorzien wat betreft in rechte betwiste vorderingen ten aanzien [van] andere vennootschapsvormen (waaronder de BVBA) die besluiten tot kapitaalvermindering (geen wijziging van art. 317 W. Venn.) ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de gemeente Wommelgem, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Polet, advocaat bij de balie te Brussel;
- de bvba « Synergie », Sonja Kimpen, Marc De Jonck, Niels De Jonck en Arne De Jonck, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. G. Laenen, advocaat bij de balie te Mechelen;
- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Vanpraet, advocaat bij de balie te Brugge.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Wommelgem;
- de Ministerraad.

Bij beschikking van 20 april 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers R. Leysen en T. Giet te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 11 mei 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 11 mei 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

In 1996 sloot de eisende partij, de gemeente Wommelgem, een concessieovereenkomst voor openbare werken met de eerste verwerende partij, de bvba « Synergie ». De overige verwerende partijen, Sonja Kimpfen, Marc De Jonck, Niels De Jonck en Arne De Jonck, zijn zaakvoerders van de bvba « Synergie ». De gemeente Wommelgem maakte op 22 april 2014 een einde aan die overeenkomst. Op haar algemene vergadering van 29 september 2014 besloot de bvba « Synergie » tot een kapitaalvermindering van 255 330,33 euro naar 18 550 euro en tot het veranderen van haar rechtsvorm van een naamloze vennootschap in een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Ingevolge die beslissingen vordert de gemeente Wommelgem een zekerheidstelling ten bedrage van 867 627,35 euro voor de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, afdeling Antwerpen. De gemeente Wommelgem heeft immers een schuldvordering tegen de bvba « Synergie » die de kapitaalvermindering voorafgaat en die betwist wordt voor de Rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen.

De verwijzende rechter wijst erop dat de vordering van de gemeente Wommelgem werd ingeleid op 4 december 2014, na de publicatie van de besluiten van de algemene vergadering van 29 september 2014 in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* van 16 oktober 2014. Dit heeft tot gevolg dat de wijziging van rechtsvorm al tegenstelbaar was aan derden en de bepalingen die van toepassing zijn op de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid relevant zijn in het bodemgeschil.

De wet van 22 november 2013 « tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, wat de waarborgen van de schuldeisers bij een kapitaalverschikking betreft » (hierna : wet van 22 november 2013) creëert volgens de verwijzende rechter een dubbele asymmetrie wat betreft vorderingen die in rechte worden betwist. Die wet voert een verschil in behandeling in tussen, enerzijds, schuldeisers van een naamloze vennootschap die besluit tot een kapitaalvermindering of van een vennootschap die besluit tot een herstructurering en, anderzijds, schuldeisers van een vennootschap met een andere vorm die besluit tot kapitaalvermindering. De schuldeisers van de eerste categorie kunnen zich beroepen op een zekerheidstelling wanneer hun vordering in rechte betwist wordt, terwijl de schuldeisers van de tweede categorie niet over die mogelijkheid beschikken. De verwijzende rechter is van oordeel dat die wet op gespannen voet staat met het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel en stelt daarom de bovenvermelde prejudiciële vraag aan het Hof.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De gemeente Wommelgem, eisende partij in het bodemgeschil, is van oordeel dat het onderscheid in de bescherming van schuldeisers bij een reële kapitaalvermindering van een naamloze vennootschap dan wel van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid geenszins verantwoord is. Zij is er dan ook van overtuigd dat het gaat om een vergissing van de wetgever. De gemeente Wommelgem heeft de verwijzende rechter verzocht artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen grondwetsconform te interpreteren en, in voorkomend geval, te oordelen dat haar vordering tot het stellen van een zekerheid gegrond is. Ingevolge dat verzoek heeft de verwijzende rechter een prejudiciële vraag gesteld aan het Hof. De gemeente Wommelgem is nog steeds van oordeel dat artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen grondwetsconform kan worden geïnterpreteerd.

A.1.2. Volgens de gemeente Wommelgem dient de prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord. Allereerst zijn beide categorieën van schuldeisers in wezen gelijk, aangezien ze beiden worden geconfronteerd met een vennootschap waarvan het kapitaal wordt herschikt waardoor hun onderpand voor hun vordering vermindert. Vervolgens wijst ze op het feit dat in de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 november 2013 geen onderscheid wordt gemaakt tussen een schuldeiser van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid dan wel van een naamloze vennootschap. Integendeel, de parlementaire voorbereiding wijst op

de noodzaak om alle belangen van de schuldeisers naar behoren te beschermen. De gemeente Wommelgem stelt vast dat ook de rechtsleer bevestigt dat het gaat om een vergetelheid van de wetgever. Daarenboven werd bij de invoering van dezelfde bescherming van de schuldeisers in geval van herstructurering van een vennootschap geen onderscheid gemaakt naar gelang van de rechtsvorm. Het onderscheid in behandeling op basis van de vennootschapsvorm kan bijgevolg een objectief criterium uitmaken, maar is noch pertinent, noch redelijk verantwoord. Het is immers geenszins duidelijk wat het beoogde doel is van het onderscheid in behandeling. Ten slotte benadrukt de gemeente Wommelgem dat op geen enkele wijze wordt aangetoond dat het Hof genoodzaakt zou zijn om de gevolgen te handhaven van de in het geding zijnde bepalingen.

A.2. De bvba « Synergie » en haar zaakvoerders, verwerende partijen in het bodemgeschil, wijzen allereerst erop dat in de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 november 2013 het verschil in behandeling van schuldeisers van een naamloze vennootschap en van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid niet wordt behandeld. De rechtsleer is van oordeel dat het zou gaan om een loutere lacune in de wet van 22 november 2013. Indien het Hof van oordeel zou zijn dat de wet van 22 november 2013 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zouden schenden, dient het Hof vast te stellen dat het gaat om een extrinsieke lacune. De bvba « Synergie » en haar zaakvoerders besluiten dat dit tot gevolg heeft dat de verwijzende rechter onder geen enkel beding de in het geding zijnde bepalingen van het Wetboek van vennootschappen mag aanvullen, aangezien dit een substantiële aanpassing van meerdere wettelijke bepalingen zou inhouden die een maatschappelijke afweging van belangen door de wetgever vergt.

A.3.1. Ten opzichte van het onderwerp van de prejudiciële vraag benadrukt de Ministerraad dat uit de motieven van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het bodemgeschil betrekking heeft op een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. De prejudiciële vraag dient dan ook te worden beperkt tot die hypothese. In zoverre zij betrekking zou hebben op het verschil in behandeling tussen de naamloze vennootschap en andere vennootschapsvormen is het antwoord op de prejudiciële vraag niet nuttig voor de oplossing van het bodemgeschil en behoeft de prejudiciële vraag geen antwoord.

A.3.2. Daarnaast merkt de Ministerraad op dat de prejudiciële vraag verkeerdelijk verwijst naar de artikelen 686 en 767 van het Wetboek van vennootschappen. Die artikelen hebben betrekking op de hoofdelijke aansprakelijkheid van de verkrijgende vennootschap, in geval van fusie of splitsing, en van de inbrengende vennootschap. De zekerheidstelling bij een herstructurering wordt geregeld door de artikelen 684 en 766 van het Wetboek van vennootschappen. De prejudiciële vraag is in die mate dan ook onontvankelijk. Minstens dient ze te worden geherformuleerd.

A.4.1. Ten opzichte van het verschil in de bescherming van de schuldeisers bij een kapitaalvermindering naar gelang van de vennootschapsvorm, is de Ministerraad allereerst van oordeel dat de schuldeisers van naamloze vennootschappen niet vergelijkbaar zijn met de schuldeisers van besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Beide zijn van elkaar te onderscheiden vennootschapsvormen met eigen kenmerken, wat een verschil in bescherming van de schuldeisers rechtvaardigt bij een kapitaalvermindering. Het criterium van de aard van de vennootschapsvorm is pertinent, aangezien beide vennootschapsvormen eigen doelstellingen nastreven die beantwoorden aan onderscheiden noden vanuit de praktijk waarbij voor elke vennootschapsvorm specifieke regels gelden.

A.4.2. De wet van 22 november 2013 beoogt een antwoord te bieden op het arrest van 14 oktober 2011 van het Hof van Cassatie dat specifiek handelde over een naamloze vennootschap. De wetgever dient een afweging te maken tussen de bescherming van de schuldeisers bij een kapitaalvermindering en de belangen van de vennootschap die bij een kapitaalvermindering niet nodeloos kan worden blootgesteld aan schuldvorderingen en zekerheidstellingen. In tegenstelling tot naamloze vennootschappen komt kapitaalvermindering bij besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid nauwelijks voor. Het kapitaal bij een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid is doorgaans beperkt tot het minimumkapitaal, zodat een bijkomende bescherming van de schuldeisers niet opweegt tegen de nadelen. Daarenboven staan schuldeisers bij een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid dicht bij de vennootschap. De wetgever kon dan ook oordelen dat er geen juridische noodzaak bestaat om schuldeisers van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid op dezelfde wijze te beschermen tegen een kapitaalvermindering als schuldeisers van een naamloze vennootschap.

A.4.3. De Ministerraad benadrukt dat het verschil in behandeling voortvloeit uit en verder bouwt op een onderscheid dat werd ingevoerd door het Europese Unierecht, dat een andere bescherming van de schuldeisers toelaat bij een kapitaalvermindering naargelang het gaat om een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. De Tweede Vennootschapsrichtlijn is immers enkel van toepassing op naamloze vennootschappen.

A.4.4. Het onderscheid in behandeling berust volgens de Ministerraad op een objectief criterium dat redelijk verantwoord is in het licht van de nagestreefde doelstelling. Het behoort tot de beleidsvrijheid van de wetgever de bescherming van de schuldeisers tegen een kapitaalvermindering bij een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid anders te regelen dan bij een naamloze vennootschap en de verscherpte bescherming voor te behouden voor die gevallen waarin hij het risico op misbruik het grootst acht. Het komt niet aan het Hof toe een oordeel te vellen over de opportuniteit van de beleidskeuzes die de wetgever maakt.

A.4.5. Het verschil in behandeling doet bovendien niet op onevenredige wijze afbreuk aan de uitoefening van de rechten van de schuldeisers van schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld op het ogenblik van de kapitaalvermindering bij een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. In het zeldzame geval dat een schuldeiser zich in een dergelijke situatie bevindt, biedt de wetgever verschillende beschermingsmechanismen. Het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag dient volgens de Ministerraad dan ook ontkennend te worden beantwoord.

A.5.1. Ten opzichte van het verschil in bescherming van de schuldeisers naargelang het om een kapitaalvermindering, dan wel om een herstructurering gaat, is de Ministerraad allereerst van oordeel dat de categorieën van schuldeisers niet vergelijkbaar zijn. Een kapitaalvermindering heeft betrekking op één vennootschap, terwijl een herstructurering steeds een transactie van of tussen minstens twee vennootschappen veronderstelt. Bij een herstructurering worden wijzigingen aangebracht in het volledige vermogen, dat overgaat naar één of meer andere juridische entiteiten. De positie van een schuldeiser bij een kapitaalvermindering is bijgevolg niet vergelijkbaar met die van een schuldeiser bij een herstructurering.

A.5.2. Het onderscheid berust op een objectief criterium, namelijk de aard van de kapitaalverschikking. De bescherming van de schuldeisers ingevolge een kapitaalvermindering of een herstructurering is ook anders geregeld. In tegenstelling tot bij een herstructurering is bij een kapitaalvermindering de kapitaalverschikking geschorst zolang de schuldeisers die een zekerheidstelling vragen geen voldoening hebben gekregen, indien ze binnen de voorgeschreven termijnen hun rechten doen gelden. Ter bescherming van de schuldeisers is daarenboven bij een herstructurering in de hoofdelijke aansprakelijkheid voorzien zodra de schuld vervallen is. Hieruit vloeit voort dat de kapitaalvermindering en de herstructurering verrichtingen zijn die voldoende verschillend zijn zodat de wetgever ze verschillend kan behandelen en in een andere bescherming kan voorzien. Minstens blijkt hieruit dat het onderscheid op een objectief criterium berust dat redelijk verantwoord is. Uit niets blijkt dat op een onevenredige wijze afbreuk wordt gedaan aan de rechten van de schuldeisers. Het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag dient volgens de Ministerraad ontkennend te worden beantwoord.

A.6. In ondergeschikte orde, voor zover het Hof zou oordelen dat het aangevoerde verschil in behandeling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt, stelt de Ministerraad dat een grondwetsconforme interpretatie van artikel 317 van de Grondwet geboden is. Met de wet van 22 november 2013 heeft de wetgever immers uitdrukkelijk willen tegemoetkomen aan een interpretatieprobleem. Volgens een deel van de rechtsleer kunnen de houders van een in rechte aangevochten schuldvordering een zekerheid eisen op grond van de in het geding zijnde bepalingen. Volgens een andere stelling was dit onmogelijk, ofwel omdat er twijfel bestond over de vaststaande aard van de betrokken schuldvordering, ofwel omdat de schuldvordering niet kon worden gekwantificeerd. Het Hof van Cassatie heeft in zijn arrest van 14 oktober 2011 geoordeeld dat een verbintenis die voortvloeit uit een voor hoger beroep vatbaar vonnis dat niet voorlopig uitvoerbaar is verklaard, niet kan worden aangemerkt als een zekere en opeisbare schuld. Artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen kan evenwel zo gelezen worden dat de verwijzing in het artikel naar « de vorderingen die op het tijdstip van die bekendmaking nog niet zijn vervallen », ook de schuldvorderingen omvat waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken. De laatste vorderingen kunnen immers worden beschouwd als bestaande vorderingen die nog niet vervallen zijn, zij het dat de vordering of het bedrag ervan nog niet vaststaat ingevolge de betwisting ervan.

A.7. In uiterst ondergeschikte orde, voor zover het Hof een grondwetsconforme interpretatie niet mogelijk acht, stelt de Ministerraad vast dat het verschil in behandeling zijn oorzaak vindt in de ontstentenis van een expliciete regel in artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen die de mogelijkheid biedt aan schuldeisers van schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld op het ogenblik van de kapitaalvermindering bij een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een zekerheid te eisen. Een niet-gemoduleerde vaststelling van ongrondwettigheid zou in tal van hangende en toekomstige zaken tot een aanzienlijke rechtsonzekerheid leiden en een groot aantal vennootschappen in een onzekere positie en ernstige financiële moeilijkheden kunnen brengen. Bijgevolg is het aangewezen de in het geding zijnde bepaling te handhaven, teneinde de wetgever de mogelijkheid te geven om na het arrest van het Hof de lacune in de wetgeving te herstellen.

- B -

B.1.1. De verwijzende rechter vraagt het Hof of de wet van 22 november 2013 « tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, wat de waarborgen van de schuldeisers bij een kapitaalherstructurering betreft » (hierna : de wet van 22 november 2013) bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij het mogelijk maakt dat schuldeisers een zekerheid kunnen eisen van een naamloze vennootschap die besloten heeft tot een reële kapitaalvermindering (artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013) of van een herstructurerende vennootschap (artikelen 684 en 766 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij de artikelen 3 en 5 van de wet van 22 november 2013), voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld tegen de vennootschap, vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering of de herstructurering moet uitspreken, terwijl in dezelfde mogelijkheid om een zekerheid te eisen niet werd voorzien voor schuldvorderingen ten aanzien van vennootschappen met andere rechtsvormen, waaronder een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen, niet gewijzigd bij de wet van 22 november 2013), die besluiten tot een dergelijke kapitaalvermindering.

B.1.2. De prejudiciële vraag verwijst naar de artikelen 686 en 767 van het Wetboek van vennootschappen. Uit de inhoud van de vraag en uit de verwijzingsbeslissing blijkt evenwel dat het om een materiële vergissing gaat en dat de verwijzende rechter de artikelen 684 en 766 van het Wetboek van vennootschappen bedoelt. Die materiële vergissing verantwoordt niet dat de prejudiciële vraag deels onontvankelijk zou worden verklaard zoals de Ministerraad in hoofdorde vraagt. Zijn argumentatie in ondergeschikte orde toont immers aan dat de Ministerraad heeft begrepen dat de prejudiciële vraag betrekking heeft op de artikelen 684 en 766 van het Wetboek van vennootschappen en dus op pertinente wijze zijn argumenten heeft kunnen ontwikkelen.

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepalingen

B.2.1. Artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen, dat de mogelijkheid regelt om, bij een reële kapitaalvermindering door een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, een zekerheid te eisen als schuldeiser, bepaalt :

« Wanneer de vermindering van het kapitaal geschiedt door een terugbetaling aan de vennoten of door gehele of gedeeltelijke vrijstelling van hun verplichting tot volstorting van hun inbreng, hebben de schuldeisers wier vordering ontstaan is vóór de bekendmaking, binnen twee maanden na de bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering in de Bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, het recht om, niettegenstaande enige andersluidende bepaling, een zekerheid te eisen voor de vorderingen die op het tijdstip van die bekendmaking nog niet zijn vervallen. De vennootschap kan deze vordering afweren door de schuldvordering te voldoen naar haar waarde, verminderd met het disconto.

Indien er geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gerede partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het gebied waarbinnen de vennootschap haar zetel heeft. De rechtspleging wordt ingeleid en behandeld en de beslissing ten uitvoer gelegd volgens de vormen van het kort geding.

Zonder afbreuk te doen aan de grond van de zaak, bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid behoeft te worden gesteld, gelet op de waarborgen of voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of op de gegoedheid van de vennootschap.

Aan de vennoten mag geen uitkering of terugbetaling worden gedaan en geen vrijstelling van de storting van het saldo van de inbreng is mogelijk zolang de schuldeisers, die binnen de hierboven bedoelde termijn van twee maanden hun rechten hebben doen gelden, geen voldoening hebben gekregen, tenzij hun aanspraak om zekerheid te verkrijgen bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing is afgewezen ».

B.2.2. Bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013 werd de mogelijkheid om een zekerheid te eisen als schuldeiser van een naamloze vennootschap bij een reële kapitaalvermindering uitgebreid « voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken ».

Artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013, bepaalt :

« Indien de vermindering van het kapitaal geschiedt door een terugbetaling aan de aandeelhouders of door gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de storting van het saldo van de inbreng, hebben de schuldeisers wier vordering ontstaan is vóór de bekendmaking, binnen twee maanden na de bekendmaking van het besluit tot vermindering van het kapitaal in de Bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, het recht om, niettegenstaande enige andersluidende bepaling, een zekerheid te eisen voor de vorderingen die op het tijdstip van die bekendmaking nog niet zijn vervallen en voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken. De vennootschap kan deze vordering afweren door de schuldvordering te betalen tegen haar waarde, na aftrek van het disconto.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gereede partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het gebied waarbinnen de vennootschap haar zetel heeft. De rechtspleging wordt ingeleid en behandeld en de beslissing ten uitvoer gelegd volgens de vormen van het kort geding.

Zonder afbreuk te doen aan de grond van de zaak bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid behoeft te worden gesteld gelet op de waarborgen of voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of op de goedgeheid van de vennootschap.

Aan de aandeelhouders mag geen uitkering of terugbetaling worden gedaan en geen vrijstelling van de storting van het saldo van de inbreng is mogelijk zolang de schuldeisers die binnen de in het eerste lid bedoelde termijn van twee maanden hun rechten hebben doen gelden, geen voldoening hebben gekregen, tenzij hun aanspraak om zekerheid te verkrijgen bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing is afgewezen ».

B.2.3. Bij artikel 3 van de wet van 22 november 2013 werd de mogelijkheid om een zekerheid te eisen als schuldeiser van een vennootschap die deelneemt aan een fusie of splitsing, uitgebreid tot de schuldeisers « voor wier schuldvordering in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld tegen de gesplitste vennootschap of de te fuseren vennootschap vóór de algemene vergadering die zich over de splitsing of de fusie moet uitspreken ».

Artikel 684 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 22 november 2013, bepaalt :

« § 1. Uiterlijk binnen twee maanden na de bekendmaking in de Bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* van de akten houdende vaststelling van de fusie of splitsing, kunnen de schuldeisers van elke vennootschap die deelneemt aan de fusie of splitsing wier vordering ontstaan is vóór die bekendmaking en nog niet is vervallen of voor wier schuldvordering in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld tegen de gesplitste vennootschap of de te

fuseren vennootschap vóór de algemene vergadering die zich over de splitsing of de fusie moet uitspreken, zekerheid eisen niettegenstaande enig hiermee strijdig beding.

De verkrijgende vennootschap waaraan deze schuldvordering is toegescheiden, en, in voorkomend geval, de ontbonden vennootschap, kunnen elk deze rechtsvordering afweren door de schuldvordering te voldoen tegen haar waarde, na aftrek van het disconto.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gereede partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het gebied waarbinnen de schuldplichtige vennootschap haar zetel heeft. De rechtspleging wordt ingeleid en behandeld zoals in kort geding; hetzelfde geldt voor de tenuitvoerlegging van de gewezen beslissing.

Onverminderd de rechten in de zaak zelve bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid behoeft te worden gesteld gelet op de waarborgen en voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of op de goedgeheid van de verkrijgende vennootschap.

Indien de zekerheid niet binnen de bepaalde termijn is gesteld, wordt de schuldvordering onverwijld opeisbaar. In dit geval zijn bij splitsing de verkrijgende vennootschappen hoofdelijk gehouden tot nakoming van deze verbintenis.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing bij fusie van financiële instellingen die aan de controle van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten onderworpen zijn ».

B.2.4. Bij artikel 5 van de wet van 22 november 2013 werd de mogelijkheid om een zekerheid te eisen als schuldeiser van iedere vennootschap die deelneemt aan een inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak, uitgebreid tot de schuldeisers « voor wier schuldvordering in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld tegen de inbrengende vennootschap vóór de algemene vergadering die zich over de inbreng moet uitspreken ».

Artikel 766 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij artikel 5 van de wet van 22 november 2013, bepaalt :

« Ten laatste twee maanden nadat de akten tot vaststelling van de inbreng in de Bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* zijn bekendgemaakt, kunnen de schuldeisers van iedere vennootschap die aan de verrichting deelneemt en van wie de vordering is ontstaan vóór die bekendmaking en nog niet is vervallen of voor wier schuldvordering in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld tegen de inbrengende vennootschap vóór de algemene vergadering die zich over de inbreng moet uitspreken, niettegenstaande enig andersluidend beding, zekerheid eisen.

De verkrijgende vennootschap waaraan deze schuldvordering overeenkomstig het voorstel van inbreng is toegekend en, in voorkomend geval, de vennootschap die de inbreng doet, kunnen elk deze eis afweren door de schuldvordering te voldoen tegen haar waarde, na aftrek van het disconto.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gereede partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het rechtsgebied waarbinnen de schuldplichtige vennootschap haar zetel heeft. De rechtspleging wordt ingeleid en behandeld zoals in kort geding; hetzelfde geldt voor de tenuitvoerlegging van de gewezen beslissing. Onverminderd de rechten in de zaak zelf bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid moet worden gesteld gelet op de waarborgen en de voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of gelet op de solvabiliteit van de betrokken verkrijgende vennootschap.

Indien de zekerheid niet binnen de bepaalde termijn is gesteld, wordt de schuldvordering onmiddellijk opeisbaar en zijn de verkrijgende vennootschappen hoofdelijk gehouden tot nakoming van deze verbintenis ».

Ten gronde

Wat betreft het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag

B.3. Met het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 2 van de wet van 22 november 2013 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het de schuldeisers mogelijk maakt een zekerheid te eisen van een naamloze vennootschap die besloten heeft tot een reële kapitaalvermindering, voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken (artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen), terwijl niet in diezelfde mogelijkheid werd voorzien ten aanzien van vennootschappen met een andere vennootschapsvorm, waaronder een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die besloten hebben tot een dergelijke kapitaalvermindering (artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen).

Vermits het geschil voor de verwijzende rechter betrekking heeft op een kapitaalvermindering door een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, beperkt het Hof zijn onderzoek tot die hypothese.

B.4.1. Volgens de Ministerraad zouden schuldeisers van naamloze vennootschappen en van besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid niet vergelijkbaar zijn. De

verschillende vennootschapsvormen zouden aan onderscheiden noden vanuit de praktijk beantwoorden en voor elke vennootschapsvorm zouden specifieke regels gelden.

B.4.2. Het gegeven dat voor beide vennootschapsvormen, specifieke regels gelden en dat diegenen die een vennootschap oprichten, voor deze of gene vennootschapsvorm kunnen kiezen, belet niet dat de situaties van de schuldeisers bij een reële kapitaalvermindering kunnen worden vergeleken in het licht van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, nu in beide gevallen de rechten van de schuldeisers kunnen worden bedreigd door een dergelijke herschikking.

B.5.1. Vóór de wijziging van artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013, konden bij een kapitaalvermindering door een naamloze vennootschap, de schuldeisers een zekerheid eisen voor de vorderingen die op het tijdstip van de bekendmaking van het besluit tot vermindering van het kapitaal in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, reeds ontstaan waren en nog niet vervallen waren.

Die bescherming werd opgenomen in artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen (oud artikel 72bis, § 1, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen) ter omzetting van artikel 32 van de tweede richtlijn 77/91/EEG van de Raad van 13 december 1976 strekkende tot het coördineren van de waarborgen welke in de Lid-Staten worden verlangd van de vennootschappen in de zin van artikel 58, tweede alinea, van het Verdrag, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, zulks ten einde die waarborgen gelijkwaardig te maken (thans artikel 36 van de richtlijn 2012/30/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 strekkende tot het coördineren van de waarborgen welke in de lidstaten worden verlangd van de vennootschappen in de zin van artikel 54, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, zulks teneinde die waarborgen gelijkwaardig te maken).

B.5.2. Bij de omzetting van artikel 32 van de tweede richtlijn 77/91/EEG besloot de wetgever de bescherming van de schuldeisers bij een kapitaalvermindering door een naamloze

vennootschap tevens in te voeren ten aanzien van besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (*Parl. St.*, Kamer, 1981-1982, nr. 210/9, p. 80). Het recht als schuldeiser van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid om bij een reële kapitaalvermindering een zekerheid te eisen, is neergelegd in artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen (oud artikel 122*ter*, § 2, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen) en was vóór de wijziging bij de wet van 22 november 2013 van artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen identiek aan de regeling bij een naamloze vennootschap.

B.6. Het recht tot zekerheidstelling laat een schuldeiser toe om, binnen een termijn van twee maanden na de bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, een zekerheid te vragen aan een vennootschap indien zijn schuldvordering ontstaan is vóór de bekendmaking van de kapitaalvermindering en voor zover deze op dat tijdstip nog niet was vervallen. Die procedure schort het besluit tot kapitaalvermindering niet op, maar enkel de uitvoering ervan, namelijk de terugbetaling aan de vennoten of de gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de verplichting tot volstorting van de inbreng. De vennootschap kan het stellen van een zekerheid vermijden door de schuldvordering vervroegd te betalen onder aftrek van het disconto. In geval van betwisting komt het de voorzitter van de rechtbank van koophandel toe om, zitting houdende zoals in kort geding, uitspraak te doen over het stellen van de zekerheid.

B.7.1. De wijziging van artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013 werd noodzakelijk geacht omdat onduidelijkheid bestond in de rechtspraak en de rechtsleer over de vraag of schuldeisers ook waren beschermd indien hun schuldvordering in rechte werd betwist door de vennootschap-debiteur (*Parl. St.*, Kamer, 2012-2013, DOC 53-2800/001, p. 3).

B.7.2. De wet van 22 november 2013 beoogt dat probleem te verhelpen :

« De essentiële doelstelling van het wetsontwerp bestaat erin om de bescherming die aan de schuldeisers wordt geboden bij kapitaalvermindering evenals bij fusies en splitsingen en aanverwante verrichtingen uit te breiden tot betwiste vorderingen die het voorwerp zijn van een gerechtelijke of arbitrageprocedure.

Onder de huidige bepalingen vallen de schuldeisers wier vordering wordt betwist (zelfs al zou deze betwisting achteraf volstrekt ongegrond blijven), dus uit de boot en genieten zij geen bijzondere bescherming » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2151/3, p. 2).

B.7.3. Die uitbreiding van de bescherming bij een kapitaalvermindering voor schuldeisers voor wier schuldvorderingen in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld, is evenwel enkel doorgevoerd ten aanzien van naamloze vennootschappen (artikel 613 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 22 november 2013) en, via de verwijzing in artikel 657 van het Wetboek van vennootschappen, ten aanzien van commanditaire vennootschappen, doch niet ten aanzien van besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

B.8. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om te bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden bescherming van de schuldeisers bij een kapitaalheroschikking vereist is, waarbij hij in voorkomend geval dient rekening te houden met het Europese Unierecht. De wetgever kan evenwel, zonder het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie te schenden, ten aanzien van vergelijkbare categorieën van schuldeisers geen verschillende bescherming invoeren, indien dat verschil in behandeling niet objectief en redelijk is verantwoord.

B.9. Het verschil in behandeling tussen de schuldeisers van naamloze vennootschappen en die van besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid berust op een objectief criterium, zijnde de rechtsvorm van de vennootschap.

B.10.1. In de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde wet wordt geen verantwoording gegeven voor het verschil in behandeling tussen beide categorieën van schuldeisers, wanneer zij beschikken over schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken. De parlementaire voorbereiding vermeldt in algemene termen de noodzaak om « een aantal vigerende beschermingsregelingen, met name de vestiging van een zekerheid of de hoofdelijke-aansprakelijkheidsregeling, ook toepasbaar [te maken] op de schuldeiser wiens titel in rechte wordt betwist, teneinde niet alleen bij een opsplitsing van een vennootschap maar ook bij een kapitaalvermindering zijn kansen op terugbetaling gaaf te houden », zonder een onderscheid te vermelden naar gelang van de aard van de vennootschap (*Parl. St.*, Kamer, 2012-2013, DOC 53-2800/001, p. 9). Aldus leek de

wetgever geenszins te beogen een onderscheid te maken inzake de bescherming van schuldeisers naar gelang van de rechtsvorm van de vennootschap die tot een reële kapitaalvermindering besluit.

B.10.2. Bij een reële kapitaalvermindering kunnen zowel de belangen van de schuldeisers van een naamloze vennootschap als die van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid worden bedreigd, nu het gemeenschappelijke onderpand van de schuldeisers afneemt en hun kansen op terugbetaling in gevaar kunnen komen.

B.10.3. Zoals is vermeld in B.5.2, heeft de wetgever eerder uitdrukkelijk ervoor gekozen bij een reële kapitaalvermindering de schuldeisers van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid op dezelfde wijze te beschermen als de schuldeisers van een naamloze vennootschap, door hun toe te laten een zekerheid te eisen voor de vorderingen die op het tijdstip van de bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering nog niet vervallen zijn.

B.10.4. Rekening houdend met het voorgaande blijkt er geen redelijke verantwoording te bestaan voor het feit dat de uitbreiding van de bescherming van de schuldeisers bij een kapitaalvermindering door artikel 2 van de wet van 22 november 2013, enkel geldt ten aanzien van een naamloze vennootschap en niet ten aanzien van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. In het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstelling om de schuldeisers te beschermen, berust dat verschil in behandeling immers niet op een pertinent criterium van onderscheid en heeft het onevenredige gevolgen voor de schuldeisers van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

B.11. De wet van 22 november 2013 is derhalve niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij aan de schuldeisers bedoeld in artikel 317, eerste lid, van het Wetboek van vennootschappen niet het recht verleent om, niettegenstaande enige andersluidende bepaling, een zekerheid te eisen voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken.

B.12. Aangezien de in B.11 gedane vaststelling van de lacune is uitgedrukt in voldoende nauwkeurige en volledige bewoordingen die toelaten die in het geding zijnde bepaling toe te

passen met inachtneming van de referentienormen op grond waarvan het Hof zijn toetsingsbevoegdheid uitoefent, staat het aan de verwijzende rechter een einde te maken aan de schending van die normen.

Wat betreft het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag

B.13. Met het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of de wet van 22 november 2013 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat zij een zekerheidstelling mogelijk maakt voor in rechte betwiste schuldvorderingen ten aanzien van herstructurerende vennootschappen (artikelen 684 en 766 van het Wetboek van vennootschappen), terwijl niet in diezelfde mogelijkheid werd voorzien wat betreft in rechte betwiste vorderingen ten aanzien van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die besluit tot kapitaalvermindering (artikel 317 van het Wetboek van vennootschappen).

B.14. Rekening houdend met het antwoord op het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag, heeft het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag geen antwoord.

Ten aanzien van de handhaving van de gevolgen

B.15. Voor het geval dat het Hof van oordeel zou zijn dat de prejudiciële vraag bevestigend moet worden beantwoord, verzoekt de Ministerraad, in uiterst ondergeschikte orde, de gevolgen van de in het geding zijnde bepaling te handhaven, minstens gedurende een periode van zes maanden te rekenen vanaf de datum van het arrest van het Hof.

B.16. De handhaving van de gevolgen dient als een uitzondering op de declaratoire aard van het in het prejudicieel contentieux gewezen arrest te worden beschouwd. Alvorens te beslissen de gevolgen van de in het geding zijnde bepaling te handhaven, moet het Hof vaststellen dat het voordeel dat uit de niet gemoduleerde vaststelling van ongrondwettigheid voortvloeit, buiten verhouding staat tot de verstoring die zij voor de rechtsorde met zich zou meebrengen, wat te dezen niet het geval is.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De wet van 22 november 2013 « tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, wat de waarborgen van de schuldeisers bij een kapitaalherfschikking betreft » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij aan de schuldeisers bedoeld in artikel 317, eerste lid, van het Wetboek van vennootschappen niet het recht verleent om, niettegenstaande enige andersluidende bepaling, een zekerheid te eisen voor de schuldvorderingen waarvoor in rechte of via arbitrage een bezwaar werd ingesteld vóór de algemene vergadering die zich over de kapitaalvermindering moet uitspreken.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 9 juni 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

E. De Groot